

Ανωνυμοποιημένο κείμενο

Μετάφραση

C-78/22-1

Υπόθεση C-78/22

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

7 Φεβρουαρίου 2022

Αιτούν δικαστήριο:

Vrchní soud v Praze (Τσεχική Δημοκρατία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

24 Ιανουαρίου 2022

Εκκαλούσα:

ALD Automotive s.r.o.

Εφεσίβλητος (καθού στον πρώτο βαθμό):

DY, σύνδικος πτώχευσης της οφειλέτριας GEDEM-STAV a.s.

VRCHNÍ SOUD V PRAZE

(Εφετείο Πράγας, Τσεχική Δημοκρατία)

[...] Τσεχική Δημοκρατία

[...]

[δικονομικά ζητήματα εθνικού δικαίου]

Διάδικοι της κύριας δίκης

Ανακόπτουσα:

ALD Automotive s.r.o., [...]

με έδρα στην [...] Πράγα 10

Τσεχική Δημοκρατία

[...]

Καθού: **DY**, [...]
 κάτοικος στο Nový Jičín,
 Τσεχική Δημοκρατία
 [...]
 [...]
 σύνδικος πτώχευσης της εταιρίας GEDEM-STAV
 a.s., [...]
 με έδρα στο Pardubice
 Τσεχική Δημοκρατία

Αντικείμενο και έκθεση των κύριων πραγματικών περιστατικών της πορείας της διαδικασίας

- 1 Η ανακόπτουσα συνήψε με την εταιρία GEDEM-STAV a.s., καλούμενη στο εξής «οφειλέτρια», συμβάσεις μίσθωσης κινητών πραγμάτων, καλούμενες στο εξής «συμβάσεις 1 έως 5», [...] στις οποίες ήταν ενσωματωμένοι οι Všeobecné smluvní podmínky operativního leasingu (γενικοί συμβατικοί όροι λειτουργικής μίσθωσης) της ανακόπτουσας, καλούμενοι στο εξής «ΓΣΟ».
- 2 Βάσει του άρθρου 4.1.4 των ΓΣΟ, η ανακόπτουσα όφειλε να εκδίδει στην οφειλέτρια ξεχωριστά τιμολόγια για τις δόσεις που έπρεπε να καταβληθούν δυνάμει των συμβάσεων 1 έως 5, ενώ βάσει του άρθρου 4.1.1 των ΓΣΟ, η οφειλέτρια όφειλε να καταβάλει εμπρόθεσμα ολόκληρο το ποσό όλων των οφειλόμενων δόσεων.
- 3 Η ανακόπτουσα εξέδωσε τα ακόλουθα τιμολόγια στην οφειλέτρια για τα μισθώματα των συμβάσεων 1 έως 5:

[1] τιμολόγιο 005–09316/16, της 27ης Απριλίου 2016, ύψους 1762,60 CZK, πληρωτέο στις 14 Μαΐου 2016, το οποίο καλύπτει το μίσθωμα από τις 27 Απριλίου 2016 έως το τέλος του ημερολογιακού μήνα, δυνάμει της σύμβασης 4,

[2] τιμολόγιο 005–09317/16, της 27ης Απριλίου 2016, ύψους 1762,60 CZK, πληρωτέο στις 14 Μαΐου 2016, το οποίο καλύπτει το μίσθωμα από τις 27 Απριλίου 2016 έως το τέλος του ημερολογιακού μήνα, δυνάμει της σύμβασης 5,

[3] τιμολόγιο 005–09400/16, της 2ας Μαΐου 2016, ύψους 5361,50 CZK, πληρωτέο στις 19 Μαΐου 2016, το οποίο καλύπτει το μίσθωμα από τις 2 Μαΐου 2016 έως το τέλος του ημερολογιακού μήνα, δυνάμει της σύμβασης 1,

[4] τιμολόγιο 005–09401/16, της 2ας Μαΐου 2016, ύψους 5361,50 CZK, πληρωτέο στις 19 Μαΐου 2016, το οποίο καλύπτει το μίσθωμα από τις 2 Μαΐου 2016 έως το τέλος του ημερολογιακού μήνα, δυνάμει της σύμβασης 2,

[5] τιμολόγιο 005–09402/16, της 2ας Μαΐου 2016, ύψους 5361,50 CZK, πληρωτέο στις 19 Μαΐου 2016, το οποίο καλύπτει το μίσθωμα από τις 2 Μαΐου 2016 έως το τέλος του ημερολογιακού μήνα, δυνάμει της σύμβασης 3,

[6] τιμολόγιο 005–10178/16, της 1ης Μαΐου 2016, ύψους 26 426,60 CZK, πληρωτέο στις 18 Μαΐου 2016, το οποίο καλύπτει το μίσθωμα του Μαΐου 2016, δυνάμει των συμβάσεων 4 και 5,

[7] τιμολόγιο 005–12822/16, της 1ης Ιουνίου 2016, ύψους 42 943,40 CZK, πληρωτέο στις 18 Ιουνίου 2016, το οποίο καλύπτει το μίσθωμα του Ιουνίου 2016, δυνάμει των συμβάσεων 1 έως 5,

[8] τιμολόγιο 005–15548/16, της 1ης Ιουλίου 2016, ύψους 42 943,40 CZK, πληρωτέο στις 27 Ιουλίου 2016, το οποίο καλύπτει το μίσθωμα του Ιουλίου 2016 δυνάμει των συμβάσεων 1 έως 5,

[9] τιμολόγιο 005–18257/16, της 1ης Αυγούστου 2016, ύψους 42 943,40 CZK, πληρωτέο στις 18 Αυγούστου 2016, το οποίο καλύπτει το μίσθωμα του Αυγούστου 2016, δυνάμει των συμβάσεων 1 έως 5,

[10] τιμολόγιο 005–21034/16, της 1ης Σεπτεμβρίου 2016, ύψους 42 943,40 CZK, πληρωτέο στις 19 Σεπτεμβρίου 2016, το οποίο καλύπτει το μίσθωμα του Σεπτεμβρίου 2016, δυνάμει των συμβάσεων 1, 4 και 5,

Καλούμενα στο εξής από κοινού «τιμολόγια». Η οφειλέτρια δεν εξόφλησε τα τιμολόγια.

- 4 Δυνάμει αίτησης πτώχευσης την οποία κατέθεσε η πιστώτρια κατά της οφειλέτριας ενώπιον του Krajský soud v Hradci Králové – robočka v Pardubicích (περιφερειακού δικαστηρίου, Hradec Králové - μεταβατική έδρα Pardubice, Τσεχική Δημοκρατία), στο εξής: πτωχευτικό δικαστήριο, στις 27 Ιουλίου 2016 κινήθηκε εις βάρος της οφειλέτριας η πτωχευτική διαδικασία, κατόπιν της οποίας το πτωχευτικό δικαστήριο, με απόφαση της 12ης Απριλίου 2017, [...] κήρυξε την πτώχευση της οφειλέτριας, διέταξε τη σφράγιση της πτωχευτικής περιουσίας και διόρισε τον καθού ως σύνδικο πτώχευσης (καλούμενος στο εξής: σύνδικος).
- 5 Η ανακόπτουσα προέβη σε αναγγελία των απαιτήσεών της [...], καλούμενη στο εξής «αναγγελία», στις οποίες περιλαμβάνονταν [...] μεταξύ άλλων και απαιτήσεις ύψους 249 036,42 CZK, καλούμενες στο εξής «απαίτηση 1», βασιζόμενες στις συμβάσεις. Η απαίτηση 1 αναλύεται στο κύριο ποσό ύψους 206 799,13 CZK για απλήρωτα μισθώματα, σε νόμιμους τόκους υπερημερίας ύψους 12 237,29 CZK, καθώς και σε έξοδα είσπραξης των οφειλών ύψους 30 000 CZK, ποσό που αντιστοιχεί σε 1200 CZK για κάθε μερική οφειλή εκ των μισθωμάτων δυνάμει των συμβάσεων από 1 έως 5 (συνολικά 25 καταβολές), όπως προβλέπεται από το άρθρο 3 του nařízení vlády č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku, veřejných rejstříků právnických a fyzických osob a evidence svěřenských fondů a evidence údajů o skutečných majitelích (κυβερνητικού διατάγματος 351/2013 για τον ορισμό του ποσού των τόκων υπερημερίας και των εξόδων για την είσπραξη οφειλών, τον καθορισμό της αμοιβής του εκκαθαριστή, του συνδίκου πτώχευσης

και του μέλους δικαστικώς διοριζόμενης προσωρινής διοίκησης νομικού προσώπου, καθώς και για τη ρύθμιση ορισμένων ζητημάτων περί της Obchodní věstník [αρχής δημοσιοποίησης εμπορικών υποθέσεων], των δημοσίων μητρώων φυσικών και νομικών προσώπων, καθώς και των καταπιστευματικών ταμείων και των πληροφοριών σχετικά με τους πραγματικούς ιδιοκτήτες), καλούμενου στο εξής «κυβερνητικού διατάγματος».

- 6 Κατά τη συμπληρωματική ακρόαση σχετικά με την επαλήθευση των απαιτήσεων, η οποία πραγματοποιήσε ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου στις 30 Οκτωβρίου 2017, ο καθού αμφισβήτησε, μεταξύ άλλων, την απαίτηση 1 τόσο επί της αρχής όσο και ως προς το ύψος της, δηλαδή το ποσό των 30.000 CZK, επικαλούμενος ότι τα έξοδα είσπραξης των οφειλών από ενοίκια μπορούν να αναγνωριστούν μόνο εάν έχουν επιδικασθεί τελεσίδικα.
- 7 Η ανακόπτουσα άσκησε εμπρόθεσμα ανακοπή ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου, ζητώντας την αναγνώριση των απαιτήσεων που αμφισβητήθηκαν, συμπεριλαμβανομένου του αμφισβητηθέντος μέρους της απαίτησης 1, και υποστηρίζοντας προς στήριξη του αιτήματός της ότι η αξίωση επιστροφής των εξόδων, σύμφωνα με το άρθρο 3 του κυβερνητικού διατάγματος, απορρέει από την καθυστέρηση του οφειλέτη, άποψη την οποία βασίζει στο άρθρο 513 του zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (νόμου 89/2012, Αστικός Κώδικας), στο εξής: τσεχικός Αστικός Κώδικας, καθώς και στην οδηγία 2011/7/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 2011, για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές, καλούμενη στο εξής «οδηγία». [...] [περαιτέρω πληροφορίες για την πτωχευτική διαδικασία]
- 8 Το πτωχευτικό δικαστήριο, με απόφαση της 28ης Μαΐου 2018 [...], έκρινε αναφορικά με την απαίτηση 1, αφενός, ότι τα 6000 CZK είναι εύλογο ποσό για έξοδα είσπραξης οφειλής (σημείο I του διατακτικού της απόφασης) και, αφετέρου, ότι η ανακοπή για την αναγνώριση της απαίτησης 1 έπρεπε να απορριφθεί κατά τα λοιπά, δηλαδή για τα 24 000 CZK που ζητήθηκαν ως έξοδα είσπραξης οφειλής (σημείο II του διατακτικού της απόφασης). Στο σκεπτικό της απόφασης, το πτωχευτικό δικαστήριο επισήμανε (εν συνόψει) ότι η αξίωση επιστροφής των εξόδων σύμφωνα με το άρθρο 3 του κυβερνητικού διατάγματος γεννάται εάν ο πιστωτής οχλήσει με οποιονδήποτε τρόπο τον οφειλέτη για την είσπραξη της απαίτησης· στην προκειμένη περίπτωση, ως τέτοια όχληση μπορεί να θεωρηθεί (μόνον) η αναγγελία. Το πτωχευτικό δικαστήριο τόνισε ότι η φράση «είσπραξης κάθε απαίτησης» κατά το άρθρο 3 του κυβερνητικού διατάγματος πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι αναφέρεται σε απαιτήσεις με αυτοτελή νομική βάση. Δεδομένου ότι η ανακόπτουσα προέβαλε αξιώσεις από πέντε συμβάσεις, θα έπρεπε να της επιδικαστούν τα έξοδα είσπραξης για κάθε οφειλόμενη απαίτηση, ήτοι 5 x 1200 CZK, άρα 6000 CZK, ενώ κατά τα λοιπά η ανακοπή της ανακόπτουσας έπρεπε να απορριφθεί.
- 9 Η ανακόπτουσα άσκησε εμπρόθεσμα έφεση κατά της απόφασης αυτής προσβάλλοντας το σημείο II του διατακτικού (και το σημείο III αναφορικά με τα

έξοδα της δίκης) και ζήτησε από το Vrchní soud v Praze (εφετείο Πράγας, Τσεχική Δημοκρατία), καλούμενο στο εξής «εφετείο» ή «αιτούν δικαστήριο», να μεταρρυθμίσει την απόφαση αναγνωρίζοντας το αμφισβητούμενο μέρος των εξόδων είσπραξης της απαίτησης 1, δηλαδή το ποσό (24 000 CZK) πέραν εκείνου που αναγνωρίστηκε στο σημείο I του διατακτικού της απόφασης, και υποχρεώνοντας τον καθού να επιστρέψει στην ανακόπτουσα τα δικαστικά έξοδα, ή επικουρικός να εξαφανίσει το προσβαλλόμενο μέρος της εφεσιβαλλόμενης απόφασης και να αναπέμψει την υπόθεση για τα περαιτέρω στο δικαστήριο το οποίο αποφάνθηκε σε πρώτο βαθμό. Συνοπτικά, η ανακόπτουσα ισχυρίστηκε, μεταξύ άλλων, ότι:

[1] Στο πλαίσιο των συμβάσεων 1 έως 5, οι οποίες συνήφθησαν δυνάμει του άρθρου 1723 του τσεχικού Αστικού Κώδικα, η ανακόπτουσα εξέδιδε στην οφειλέτρια ξεχωριστά τιμολόγια για συγκεκριμένες δόσεις σύμφωνα με το άρθρο 4.1.4 των ΓΣΟ και τα τιμολόγια λογίζονταν ως όχληση για την πληρωμή του οφειλόμενου ποσού ή ως αναγνώριση της οφειλής εκ της ενοχικής σχέσης και του τρόπου ικανοποίησης της απαίτησης, κατά την έννοια της γνωμοδότησης του Nejvyšší soud (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Τσεχική Δημοκρατία) στην απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2011, αριθμ. πράξης 28 Cdo 4936/2010.

[2] Η καθυστέρηση της οφειλέτριας σχετίζεται με την έκδοση 25 συγκεκριμένων τιμολογίων, τα οποία θεωρούνται ως βάση της αξίωσης για τα έξοδα είσπραξης των οφειλών εκ της μίσθωσης δυνάμει των συμβάσεων από 1 έως 5.

[3] Τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης και, ως εκ τούτου, δεσμεύονται μεταξύ άλλων από το άρθρο 2, παράγραφος 4 και το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας.

- 10 Με την απόφαση της 4ης Δεκεμβρίου 2019 [...] το Vrchní soud v Praze (εφετείο Πράγας), ως δευτεροβάθμιο δικαστήριο, επικύρωσε την απόφαση του Krajský soud v Hradci Králové – robočka v Pardubicích (περιφερειακού δικαστηρίου, Hradec Králové - μεταβατική έδρα Pardubice) της 28ης Μαΐου 2018, [...] ως προς τα σημεία II και III του διατακτικού της απόφασης [...] και έκρινε ότι κανένας διάδικος δεν δικαιούται να του επιστραφούν τα έξοδα της δευτεροβάθμιας διαδικασίας [...]. Στο σκεπτικό της απόφασής του, το αιτούν δικαστήριο συμφώνησε με την ερμηνεία του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου όσον αφορά τη σημασία που έχει η φράση «είσπραξης κάθε απαίτησης» στο άρθρο 3 του κυβερνητικού διατάγματος σε σχέση με τις επιμέρους συμβάσεις (συμβάσεις 1 έως 5) και δεν δέχθηκε τη θέση της ανακόπτουσας ότι η φράση αυτή πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι αναφέρεται σε κάθε χωριστό τιμολόγιο. Το δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το συμπέρασμα του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου είναι σύμφωνο με το άρθρο 2, σημείο 4, της οδηγίας και εξομοίωσε την έννοια «μη πραγματοποίηση πληρωμής» με την «οφειλή», όπερ σημαίνει, υπό τις περιστάσεις της επίμαχη υπόθεσης, ότι η ανακόπτουσα μπορεί να διεκδικήσει συνολικά πέντε οφειλές εκ των συμβάσεων 1 έως 5, ανεξάρτητα από την έκδοση μηνιαίων τιμολογίων για συγκεκριμένα μισθώματα.

- 11 [...] [πληροφορίες για τη διαδικασία της συνταγματικής προσφυγής που ασκήθηκε από την ανακόπτουσα ενώπιον του Ústavní soud (Συνταγματικού Δικαστηρίου, Τσεχική Δημοκρατία)]
- 12 [...] [το Ústavní soud (Συνταγματικό Δικαστήριο) έκρινε ότι το Vrchní soud v Praze (εφετείο Πράγας), παραλείποντας να υποβάλει προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο, προσέβαλε το δικαίωμα της ανακόπτουσας για πρόσβαση στη δικαιοσύνη].

Συγκριτική νομοθεσία

Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- 13 Το άρθρο 267 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΣΛΕΕ) προβλέπει ότι:

«Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφαινεται με προδικαστικές αποφάσεις:

α) επί της ερμηνείας των Συνθηκών,

β) επί του κύρους και της ερμηνείας των πράξεων των θεσμικών ή λοιπών οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης.

(...)

Δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου ανακύπτει τέτοιο ζήτημα σε εκκρεμή υπόθεση και του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, οφείλει να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο.»

- 14 Οι αιτιολογικές σκέψεις 2, 3, 8, 9, 12, 18, 19 και 22 της οδηγίας έχουν ως εξής:

«(2) Η πλειονότητα των αγαθών και των υπηρεσιών παρέχονται στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς από οικονομικούς φορείς σε άλλους οικονομικούς φορείς και σε δημόσιες αρχές με προθεσμιακή πληρωμή, βάσει της οποίας ο προμηθευτής παρέχει στον πελάτη του χρόνο να πληρώσει το τιμολόγιο, όπως έχει συμφωνηθεί μεταξύ των μερών ή όπως καθορίζεται στο τιμολόγιο του προμηθευτή ή όπως ορίζεται από τη νομοθεσία.

(3) Πολλές πληρωμές στις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των οικονομικών φορέων ή μεταξύ των οικονομικών φορέων και των δημόσιων αρχών γίνονται αργότερα από την ημερομηνία που έχει συμφωνηθεί στη σύμβαση ή που καθορίζεται στους γενικούς εμπορικούς όρους. Παρά το γεγονός ότι τα αγαθά έχουν παραδοθεί ή οι υπηρεσίες έχουν παρασχεθεί, πολλά από τα αντίστοιχα τιμολόγια πληρώνονται πολύ αργότερα από την προθεσμία τους. Αυτού του είδους οι καθυστερήσεις πληρωμών επηρεάζουν αρνητικά τη ρευστότητα και περιπλέκουν τη χρηματοοικονομική διαχείριση των επιχειρήσεων. Επηρεάζουν, επίσης, την ανταγωνιστικότητα και την αποδοτικότητά τους, όταν ο πιστωτής

υποχρεώνεται να ζητήσει εξωτερική χρηματοδότηση λόγω των καθυστερήσεων πληρωμών. Ο κίνδυνος αρνητικών επιπτώσεων αυξάνεται κατά πολύ σε περιόδους οικονομικής κάμψης, όταν η πρόσβαση σε χρηματοδότηση είναι δυσκολότερη.

(8) Το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας θα πρέπει να περιορίζεται στις πληρωμές που γίνονται ως αμοιβή για εμπορικές συναλλαγές. Η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να διέπει τις συναλλαγές με τους καταναλωτές, τους τόκους που καταβάλλονται σε σχέση με άλλες πληρωμές, π.χ. πληρωμές δυνάμει της νομοθεσίας για τις επιταγές και τις συναλλαγματικές ή τις πληρωμές στο πλαίσιο αποζημίωσης, συμπεριλαμβανομένων των πληρωμών από τις ασφαλιστικές εταιρείες. Επίσης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να μπορούν να εξαιρούν οφειλές που αποτελούν αντικείμενο διαδικασίας αφερεγγυότητας, συμπεριλαμβανομένων διαδικασιών αναδιάρθρωσης χρέους.

(9) Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να διέπει όλες τις εμπορικές συναλλαγές, ανεξαρτήτως του εάν αυτές διενεργούνται μεταξύ ιδιωτικών ή δημόσιων επιχειρήσεων ή μεταξύ επιχειρήσεων και δημόσιων αρχών, δεδομένου ότι οι δημόσιες αρχές προβαίνουν σε σημαντικό όγκο πληρωμών προς τις επιχειρήσεις. Κατά συνέπεια, θα πρέπει επίσης να διέπει όλες τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των κύριων αναδόχων και των προμηθευτών και υπεργολάβων τους.

(12) Η καθυστέρηση πληρωμής αποτελεί παράβαση συμβατικής υποχρέωσης η οποία έχει γίνει οικονομικά ελκυστική για τους οφειλέτες στα περισσότερα κράτη μέλη λόγω των χαμηλών ή των ανύπαρκτων τόκων υπερημερίας που επιβάλλονται στις καθυστερήσεις πληρωμών και/ή της βραδύτητας των διαδικασιών είσπραξης. Για να αναστραφεί η τάση αυτή και για να αποθαρρύνονται οι καθυστερήσεις, απαιτείται αποφασιστική μεταστροφή προς την υιοθέτηση νοοτροπίας έγκαιρης πραγματοποίησης των πληρωμών, τέτοια που, μεταξύ άλλων, να θεωρείται πάντα ο αποκλεισμός του δικαιώματος χρέωσης τόκου κατάφωρα καταχρηστική συμβατική ρήτρα ή πρακτική. Η μεταστροφή αυτή θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει τον καθορισμό ειδικών ρυθμίσεων σχετικά με τις προθεσμίες πληρωμής και την αποζημίωση των πιστωτών για τις δαπάνες που υφίστανται, επίσης δε θα πρέπει στο πλαίσιο αυτό ο αποκλεισμός του δικαιώματος αποζημίωσης για τα έξοδα είσπραξης να θεωρείται καταφανώς καταχρηστικός.

(18) Τα τιμολόγια θεμελιώνουν απαίτηση πληρωμής και συνιστούν σημαντικά έγγραφα στην αλυσίδα των συναλλαγών που αφορούν την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών, μεταξύ άλλων για τον προσδιορισμό προθεσμιών πληρωμής. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν συστήματα που να παρέχουν ασφάλεια δικαίου όσον αφορά την ακριβή ημερομηνία παραλαβής των τιμολογίων από τους οφειλέτες, συμπεριλαμβανομένου του τομέα της ηλεκτρονικής τιμολόγησης, στον οποίο η παραλαβή τιμολογίων θα μπορούσε να δημιουργεί ηλεκτρονικό τεκμήριο και ο οποίος υπάγεται εν μέρει στις διατάξεις περί τιμολόγησης της οδηγίας

2006/112/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2006, σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας.

(19) Είναι αναγκαία η ικανή αποζημίωση των πιστωτών για τα έξοδα είσπραξης που οφείλονται στις καθυστερήσεις πληρωμών, ώστε να αποτρέπονται τέτοιου είδους καθυστερήσεις. Τα έξοδα είσπραξης θα πρέπει, επίσης, να περιλαμβάνουν την είσπραξη του διοικητικού κόστους και την αποζημίωση για το εσωτερικό κόστος που οφείλεται στην καθυστέρηση της πληρωμής για την οποία η παρούσα οδηγία θα πρέπει να καθορίσει ελάχιστο κατ' αποκοπήν ποσό το οποίο θα μπορεί να αθροίζεται με τον τόκο υπερημερίας. Η αντιστάθμιση σε μορφή κατ' αποκοπήν ποσού θα πρέπει να αποσκοπεί στον περιορισμό του διοικητικού και του εσωτερικού κόστους που συνεπάγεται η είσπραξη. Η αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης θα πρέπει να καθορίζεται με την επιφύλαξη των εθνικών διατάξεων, σύμφωνα με τις οποίες το εθνικό δικαστήριο μπορεί να χορηγεί στον πιστωτή αποζημίωση για κάθε πρόσθετη ζημία που συνδέεται με την καθυστερημένη πληρωμή του οφειλέτη.

(22) Η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να εμποδίζει την πραγματοποίηση πληρωμών με δόσεις ή κλιμακωτών πληρωμών. Ωστόσο, κάθε δόση ή πληρωμή θα πρέπει να καταβάλλεται σύμφωνα με τους συμφωνημένους όρους και να υπόκειται στους κανόνες περί εκπρόθεσμων πληρωμών που περιλαμβάνονται στην παρούσα οδηγία».

15 Το άρθρο 1 της οδηγίας προβλέπει ότι:

«1. Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι η καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές, προκειμένου να διασφαλιστεί η απρόσκοπτη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και να ενισχυθεί με τον τρόπο αυτόν η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, ιδιαίτερα των ΜΜΕ.

2. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε όλες τις πληρωμές που έχουν χαρακτήρα αμοιβής στο πλαίσιο εμπορικών συναλλαγών.

3. Τα κράτη μέλη μπορούν να εξαιρούν οφειλές που αποτελούν αντικείμενο διαδικασίας αφερεγγυότητας κατά του οφειλέτη, συμπεριλαμβανομένων διαδικασιών αναδιάρθρωσης χρέους.»

16 Το άρθρο 2, σημεία 1, 3, 4 και 5, της οδηγίας προβλέπει ότι για τους σκοπούς της ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

1) «εμπορική συναλλαγή»: κάθε συναλλαγή μεταξύ επιχειρήσεων ή μεταξύ επιχειρήσεων και δημόσιων αρχών, η οποία οδηγεί στην παράδοση αγαθών ή στην παροχή υπηρεσιών έναντι αμοιβής·

3) «επιχείρηση»: οιαδήποτε οργάνωση εκτός των δημόσιων αρχών, που ενεργεί στα πλαίσια της ανεξάρτητης οικονομικής ή επαγγελματικής της δραστηριότητας, ακόμη και αν η δραστηριότητα αυτή ασκείται από ένα και μόνο πρόσωπο·

4) «καθυστέρηση πληρωμής»: η μη πραγματοποίηση πληρωμής μέσα στη συμβατική η εκ του νόμου προθεσμία, εφόσον πληρούνται οι όροι του άρθρου 3 παράγραφος 1 3, παράγραφος 1 [ή του άρθρου 4 παράγραφος 1].

5) «τόκος υπερημερίας»: ο νόμιμος τόκος υπερημερίας ή ο τόκος με επιτόκιο που έχει συμφωνηθεί μεταξύ επιχειρήσεων, υπό τους όρους που καθορίζονται στο άρθρο 7.

[...]

17 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας προβλέπει ότι:

«Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, στις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων, ο πιστωτής δικαιούται τόκο υπερημερίας χωρίς να απαιτείται όχληση, εφόσον πληρούνται οι εξής όροι:

α) ο πιστωτής έχει εκπληρώσει τις συμβατικές και νομικές του υποχρεώσεις· και

β) ο πιστωτής δεν έχει λάβει το οφειλόμενο ποσό εγκαίρως, εκτός εάν ο οφειλέτης δεν ευθύνεται για την καθυστέρηση».

18 Το άρθρο 5 της οδηγίας προβλέπει ότι:

«Η παρούσα οδηγία ισχύει με την επιφύλαξη της δυνατότητας των συμβαλλομένων να συμφωνήσουν, τηρουμένων των σχετικών διατάξεων της εφαρμοστέας εθνικής νομοθεσίας, σε χρονοδιαγράμματα πληρωμής που θα προβλέπουν την καταβολή του οφειλόμενου ποσού σε δόσεις. Στις περιπτώσεις αυτές, όταν κάποια από τις δόσεις δεν καταβληθεί μέχρι τη συμφωνηθείσα ημερομηνία, οι τόκοι και η αποζημίωση που προβλέπονται στο παρόν θα συσσωρευούνται μόνο βάσει των καθυστερούμενων ποσών. Στις περιπτώσεις αυτές, εάν οποιαδήποτε από τις δόσεις δεν καταβληθεί έως τη συμφωνημένη ημερομηνία, ο τόκος και η αποζημίωση που προβλέπει η παρούσα οδηγία υπολογίζονται με αποκλειστική βάση τα ληξιπρόθεσμα ποσά».

19 Το άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 2 της οδηγίας, προβλέπει ότι:

«1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, εφόσον καθίσταται απαιτητός τόκος υπερημερίας σε εμπορικές συναλλαγές σύμφωνα με το άρθρο 3 ή το 4, ο πιστωτής δικαιούται να λάβει από τον οφειλέτη τουλάχιστον το σταθερό ποσό των 40 ευρώ.

2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι το κατά την παράγραφο 1 κατ' αποκοπήν ποσό είναι απαιτητό χωρίς να απαιτείται όχληση και ως αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης του πιστωτή».

Τσεχικό δίκαιο

20 Το άρθρο 2, παράγραφος 3, του τσεχικού Αστικού Κώδικα προβλέπει ότι:

«Η ερμηνεία και η εφαρμογή κανόνα δικαίου δεν πρέπει να αντίκεινται στα χρηστά ήθη, ούτε να συνεπάγονται σκληρή ή καταχρηστική συμπεριφορά ικανή να προσβάλει την ευαισθησία του μέσου ανθρώπου.»

21 Το άρθρο 513 του τσεχικού Αστικού Κώδικα προβλέπει ότι:

«Οι τόκοι, οι τόκοι υπερημερίας και τα έξοδα είσπραξης είναι παρεπόμενες απαιτήσεις.»

22 Το άρθρο 1721 του τσεχικού Αστικού Κώδικα προβλέπει ότι:

«Στο πλαίσιο ενοχικής σχέσης, ο δανειστής έχει το δικαίωμα να απαιτήσει από τον οφειλέτη ορισμένη παροχή και ο οφειλέτης υποχρεούται να την εκπληρώσει.»

23 Το άρθρο 1968 του τσεχικού Αστικού Κώδικα προβλέπει ότι:

«Οφειλέτης που δεν εκπληρώνει την παροχή του ορθώς και εμπροθέσμως καθίσταται υπερήμερος. Δεν ευθύνεται όμως για τη μη εκπλήρωση αν αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι ο δανειστής δεν έχει τηρήσει τις δικές του υποχρεώσεις.»

24 Το άρθρο 2 του κυβερνητικού διατάγματος προβλέπει ότι:

«Το ύψος των τόκων υπερημερίας αντιστοιχεί στο ετήσιο επιτόκιο επαναγοράς τίτλων (teroz) που καθορίζεται από την Česká národní banka (Εθνική Τράπεζα της Τσεχίας, Τσεχική Δημοκρατία) την πρώτη ημέρα του ημερολογιακού εξαμήνου κατά το οποίο σημειώθηκε η καθυστέρηση, προσαυξημένο κατά 8 ποσοστιαίες μονάδες.»

25 Το άρθρο 3 του κυβερνητικού διατάγματος προβλέπει ότι:

«Σε περίπτωση αμοιβαίων υποχρεώσεων μεταξύ επιχειρήσεων ή όταν η αμοιβαία υποχρέωση μεταξύ επιχειρήσεως και αναθέτουσας αρχής συνίσταται, βάσει της νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων, έχει ως αντικείμενο την προμήθεια αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών εξ επαχθούς αιτίας προς την αναθέτουσα αρχή, το ελάχιστο ποσό των εξόδων είσπραξης κάθε απαίτησης ορίζεται στο ποσό των 1200 CZK.»

Έκθεση του σκεπτικού της απόφασης περί παραπομπής

26 Το αιτούν δικαστήριο, ως δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε (τακτικά) ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου (άρθρο 267 ΣΛΕΕ), κατέληξε ότι πρέπει να υποβάλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αίτηση προδικαστικής απόφασεως για την [...] ερμηνεία της οδηγίας.

27 Το ζήτημα που τίθεται ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου είναι πώς πρέπει να ερμηνεύεται η έννοια των «εμπορικών συναλλαγών» για τους σκοπούς της οδηγίας στην περίπτωση συμβάσεων με αντικείμενο επαναλαμβανόμενες ή διαρκείς παροχές, οι απαιτήσεις εκ των οποίων τιμολογούνται από τον πιστωτή

προς τον οφειλέτη σε περιοδική βάση. Εν προκειμένω, μπορούν να γίνουν δεκτές περισσότερες πιθανές ερμηνείες: ειδικότερα, για τους σκοπούς του άρθρου 6, παράγραφος 1, και ενδεχομένως του άρθρου 3 και του άρθρου 4 της οδηγίας, η «εμπορική συναλλαγή» μπορεί να έχει τις εξής έννοιες:

- α) κάθε επιμέρους πληρωμή προβλεπόμενη από τη σύμβαση, ήτοι, για παράδειγμα, κάθε μηνιαίο μίσθωμα, καθώς και κάθε άλλη αυτοτελής απαίτηση εκ της συμβάσεως (αποζημίωση κ.λπ.)·
 - β) κάθε εκκαθάριση πληρωμής με βάση τη σύμβαση, για παράδειγμα το άθροισμα πολλών επιμέρους οφειλών που συμπεριλήφθηκαν σε ένα τιμολόγιο·
 - γ) όλες οι απορρέουσες από τη σύμβαση οφειλές ως προς τις οποίες προέκυψε ταυτόχρονα αξίωση για τόκους υπερημερίας·
 - δ) όλες οι απορρέουσες από τη σύμβαση οφειλές σε σχέση με επαναλαμβανόμενες ή διαρκείς παροχές (για παράδειγμα μισθώματα), ενώ άλλες απαιτήσεις που προκύπτουν από την ίδια σύμβαση (για παράδειγμα συμβατικές κυρώσεις) αποτελούν χωριστές συναλλαγές·
 - ε) όλες οι οφειλές που απορρέουν από μία σύμβαση η οποία λογίζεται ως κοινή συμβατική βάση.
- 28 Θα πρέπει να επισημανθεί επίσης ότι η αξίωση του σταθερού ποσού των 40 ευρώ συνδέεται με τον χρόνο κατά τον οποίο γεννάται η αξίωση πληρωμής τόκων υπερημερίας (άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας), ενώ οι τσεχικές διατάξεις αναφορικά με τις αξιώσεις του σταθερού ποσού των 1200 CZK δεν ορίζουν ρητώς πότε γεννάται η προαναφερθείσα αξίωση (άρθρο 3 του κυβερνητικού διατάγματος).
- 29 Κατόπιν των ανωτέρω, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι δεν είναι σαφές αν ο σκοπός της οδηγίας επιτυγχάνεται σε περίπτωση που μια κατ' αποκοπήν αποζημίωση καλύπτει περισσότερες καθυστερημένες πληρωμές στο πλαίσιο μίας και μόνον σύμβασης ή, αντιθέτως, σε περίπτωση που μια πλήρης αποζημίωση αντιστοιχεί σε κάθε επιμέρους καθυστερημένη πληρωμή, ακόμη και αν οι καθυστερημένες πληρωμές αφορούν μικρά ποσά (ιδίως αν είναι χαμηλότερα ή ακόμη και σημαντικά χαμηλότερα από την κατ' αποκοπήν αποζημίωση). Βάσει της τσεχικής νομοθεσίας, θα ήταν δυνατό σε τέτοιες περιπτώσεις να τεθεί ζήτημα νομιμότητας μιας τέτοιας απαίτησης λόγω αντίθεσής της προς τα χρηστά ήθη (άρθρο 2, παράγραφος 3, του τσεχικού Αστικού Κώδικα), με συνέπεια να πρέπει να απορριφθεί.
- 30 Για λόγους πληρότητας, το αιτούν δικαστήριο προσθέτει ότι γνωρίζει ότι εκκρεμεί ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης αίτηση προδικαστικής αποφάσεως της 5ης Νοεμβρίου 2020. [...], αριθμ. πράξης C-585/20 [...], της οποίας το πρώτο ερώτημα ομοιάζει, ως προς το περιεχόμενό του, με το τρίτο ερώτημα που υποβάλλεται εν προκειμένω. Ωστόσο, επειδή το πρώτο ερώτημα στην υπόθεση C-585/20 αφορά, κατά βάση, ειδικά ζητήματα της

εφαρμογής του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας σε διοικητικές διαδικασίες, το αιτούν δικαστήριο δεν είναι βέβαιο κατά πόσον η απάντηση στο ερώτημα εκείνο θα αποτελέσει κατάλληλη βάση για την απάντηση που θα πρέπει να δοθεί ως προς τα ζητήματα τα οποία τίθενται ενώπιόν του.

Προδικαστικά ερωτήματα

- 31 Για τους ανωτέρω λόγους, το αιτούν δικαστήριο υποβάλλει με την παρούσα στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα, δυνάμει του άρθρου 267, της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

[1]) Ποια κριτήρια πρέπει να πληρούνται, σε περιπτώσεις συμβάσεων με αντικείμενο επαναλαμβανόμενες ή διαρκείς παροχές, για τη γένεση της αξίωσης του ελάχιστου σταθερού ποσού των 40 ευρώ, το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2011/7/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 2011, για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές;

[2]) Μπορούν τα δικαστήρια κράτους μέλους να απορρίψουν αξίωση δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας στηριζόμενα στην εφαρμογή γενικών αρχών του ιδιωτικού δικαίου;

[3]) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησής στο δεύτερο ερώτημα, υπό ποιες προϋποθέσεις μπορούν τα δικαστήρια κράτους μέλους να απορρίψουν την επίδικση της αξίωσης που προβάλλεται δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας;

Πράγα, 24 Ιανουαρίου 2022

[...]

[...] [υπογραφή]